

ד"ר יעל ציגלר
יהושע כ"ד

(1) שאלות אברבנאל יהושע כג-כד:

השאלה הראשונה מה ראה יהושע (אחר שדבר הדברים הראשונים לכל ישראל ולראשיו ולזקניו ולשופטיו ולשוטריו מהצווי והאזהרה וההתראה מה שיפיק) להוסיף מיד אחרי כן ולאסוף אותם פעם שנית ולדבר באזניהם דברים קרובים לראשונים? ולמה לא אמר כל זה בפעם אחד? והמפרשים אמרו אולי על פי הדבר עשאו, אבל לא נזכר בכתוב, ולכן אין ראוי שנאמין שבאהו עליו צווי אלקי.

(2) רד"ק יהושע כד:א

וייתצבו לפני האלהים. נראה שהביאו ארון האלהים שם כדי לכרות הברית לפני הארון כמו שאמר ויכתוב יהושע בספר תורת אלהים נראה כי שם היה הארון שבו ספר התורה ואספם יהושע שכם ולא שילה שהיה הארון שם אולי על פי הדבור עשה זה שיכרתו הברית בשכם כי בו נתעכב אברהם אבינו תחלה כשנכנס לארץ כמו שכתוב ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם ועוד כי שם נעשה נס גדול ליעקב אבינו ושיזכרו אותו וידבקו בה' לבדו ועוד כי תחלת הנחלה אשר היה ליעקב בארץ ישראל בשכם היה שקנה חלקת השדה מיד בני חמור אבי שכם ושם אמר להם יהושע הסירו אלהי הנכר אשר בקרבכם כמו שאמר יעקב לבניו בשכם הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם.

(3) רמב"ן במדבר ט"ז:א

וזה מדעתו של רבי אברהם שהוא אומר במקומות רבים אין מוקדם ומאוחר בתורה לרצונו. וכבר כתבתי (לעיל ט א) כי על דעתי כל התורה כסדר זולתי במקום אשר יפרש הכתוב ההקדמה והאחור, וגם שם לצורך ענין ולטעם נכון.

(4) מלבי"ם הקדמה לספר ירמיהו

ואשר טענו עליו שאין לפרשיותיו סדר כפי הזמן שבו נבא נבואותיו, הלא כן גם בתורת ה' התמימה אין מוקדם ומאוחר בתורה, ולא נסדרו הפרשיות על סדר הזמני רק על סדר מכוון בחכמת אלהים, אשר כבר דברו עליהם חז"ל במדרשיהם וחכמי לב בחקירותיהם.

(5) רש"י יהושע ח:ל

אז יבנה וגו'. פרשה זו כתובה ע"ד מוקדם ומאוחר, שמיום שעברו את הירדן עשה כן:

(6) רד"ק יהושע ח:ל

אז יבנה. אז כשעברו ישראל את הירדן ואין מוקדם ומאוחר בתורה כי כן כתיב בספר תורת משה והיה ביום אשר תעברו את הירדן וגו' והקמות לך אבנים גדולות ושדת אותם בשיד ובנית שם מזבח וגו' ואז הותרו הבמות כל זמן שהיו בגלגל וכן אמרו רבותינו ז"ל בו ביום עברו את הירדן ובאו להר גריזים ולהר עיבל והביאו את האבנים ושדום בשיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה ובנו מזבח והעלו עולות ושלמים ואכלו ושתו ושמחו וברכו וקלסו וקפלו את האבנים ולנו ואמרו אין הבמה נותרת אלא על ידי נביא שנאמר אז יבנה יהושע ומלת יבנה עתיד במקום עבר ויבא זה עם קשר מלת אז בהרבה מקומות כמו אז ישיר משה, אז ישיר ישראל, אז יבדיל משה, אז ידבר יהושע, אז יבנה שלמה, אז תבאנה, אז יקהל שלמה:

(7) יהושע כד:ג-ג'ג

ג ואקח את-אביכם את-אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל-ארץ כנען (וארב) [וארבה] את-זרעו ואתן-לו את-יצחק: ד ואתן ליצחק את-יעקב ואת-עשו ואתן לעשו את-הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים: ה ואשלח את-משה ואת-אהרן ואגף את-מצרים כאשר עשיתי בקרבן ואחר הוצאתי אתכם: ו ואוציא את-אבותיכם ממצרים ותבאו הימה וירדפו מצרים אחרי אבותיכם ברכב ובפרשים ים-סוף: ז ויצעקו אל-יהוה וישם מאפל ביניכם ובין המצרים ויבא עליו את-הים ויכסהו ותראינה עיניכם את אשר- עשיתי במצרים ותשבו במדבר ימים רבים: ח (ואביאה) [ואביא] אתכם אל-ארץ האמרי היושב בעבר הירדן וילחמו אתכם ואתן אותם בידכם ותירשו את-ארצם ואשמידם מפניכם: ט ויקם בלק בן-צפור מלך מואב וילחמו

ד"ר יעל ציגלר
יהושע כ"ד

בישראל וישלח ויקרא לבלעם בן-בעור לקלל אתכם: **י ולא אביתי** לשמע לבלעם ויכרך ברוך אתכם **ואצל** אתכם מידו: **יא** ותעברו את-הירדן ותבאו אל-יריחו וילחמו בכם בעלי-יריחו האמרי והפרזי והכנעני והחתי והגרגשי החזי והיבوسی **ואתן** אותם בידכם: **יב ואשלח** לפניכם את-הצרעה ותגרש אותם מפניכם שני מלכי האמרי לא בחרבך ולא בקשתך: **יג ואתן** לכם ארץ אשר לא-יגעת בה וערים אשר לא- בניתם ותשבו בהם כרמים וזיתים אשר לא-נטעתם אתם אכלים.

(8) רב קוק, אורות, ארץ ישראל, ג:

יצירה עצמית ישראלית במחשבה ובתקף החיים והמפעל, אי אפשר לישראל אלא בארץ ישראל.

(9) שופטים ב:א-ה

א ויעל מלאך-ה' מן-הגלגל אל-הבכים ויאמר- **אעלה אתכם ממצרים** ואביא אתכם אל-הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם ואמר לא-אפר בריתי אתכם לעולם: **ב** ואתם לא-תכרתו ברית לישבי הארץ הזאת מזבחותיהם תתצון **ולא-שמעתם בקולי** מה-זאת עשיתם: **ג** וגם אמרתי **לא-אגרש אותם מפניכם** והיו לכם לצדים ואלהיהם יהיו לכם למוקש: **ד** ויהי כדבר מלאך ה' את-הדברים האלה אל-כל-בני ישראל וישאו העם את-קולם ויבכו: **ה** ויקראו שם-המקום ההוא בכים ויזבחו-שם לה'.

(10) שופטים ו:ז-יא

ז ויהי כי-זעקו בני-ישראל אל-ה' על אדות מדין: **ח** וישלח ה' איש נביא אל-בני ישראל ויאמר להם **כה-אמר ה' אלקי ישראל אנכי העליתי אתכם ממצרים ואציא אתכם מבית עבדים: ט** ואצל אתכם מיד מצרים ומיד כל-לחציכם **ואגרש אותם מפניכם ואתנה לכם את-ארצם: י** ואמרה לכם אני ה' אלקיכם לא תיראו את-אלהי האמרי אשר אתם יושבים בארצם **ולא שמעתם בקולי: יא** ויבא מלאך ה' וישב תחת האלה אשר בעפרה...

(11) שופטים י:

ו ויסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' **ויעבדו** את-הבעלים ואת-העשתרות ואת-אלהי ארם- ואת-אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני-עמון ואת אלהי פלשתים **ויעזבו את-ה'** ולא **עבדוהו: ז** ויחר-אף ה' בישראל וימכרם ביד-פלשתים וביד בני עמון: **ח** וירעצו וירצצו את-בני ישראל בשנה ההיא שמנה עשרה שנה את-כל-בני ישראל אשר בעבר הירדן **בארץ האמרי** אשר בגלעד: **ט** ויעברו בני-עמון את-הירדן להלחם גם-ביהודה ובבנימין ובבית אפרים ותצר לישראל מאד: **י** ויזעקו בני ישראל אל-ה' לאמר חטאנו לך **וכי עזבנו את-אלקינו ונעבד את-הבעלים: יא** ויאמר ה' אל-בני ישראל הלא ממצרים ומן-האמרי מן-בני עמון ומן-פלשתים: **יב** וצידוניים ועמלק ומעון לחצו אתכם ותצעקו אלי ואושיעה אתכם מידם: **יג** ואתם **עזבתם אותי ותעבדו** אלהים אחרים לכן לא-אוסף להושיע אתכם: **יד** לכו וזעקו אל-האלהים אשר **בחרתם בם** המה יושיעו לכם בעת צרתכם: **טו** ויאמרו בני-ישראל אל-ה' חטאנו עשה-אתה לנו ככל-הטוב בעיניך אך **הצילנו** נא היום הזה: **טז** ויסירו את-אלהי הנכר מקרבם **ויעבדו את-ה'** ותקצר נפשו בעמל ישראל.

(12) שמואל א ז:ג-ד

ג ויאמר שמואל אל-כל-בית ישראל לאמר אם-בכל-לבבכם אתם שבים אל-ה' **הסירו את-אלהי הנכר מתוכם** והעשתרות והכינו לבבכם אל-ה' **ועבדוהו לבדו ויצל אתכם** מיד פלשתים: **ד** ויסירו בני ישראל את-הבעלים ואת-העשתרת **ויעבדו את-ה'** לבדו:

מכללת יעקב הרצוג

ימי עיון בתנ"ך

קיץ תשס"ז